

شاشان

مکتبہ اسلامیہ
بیتناں آباد

بلوچی اکیڈمی

کوئٹہ

شاشان

شاشان نہ چند بیت گوات ء
نہ کوہ خاک بیت پہ شہات ء
عبدلکیم ساجدی

در گچیوک: ————— رزاق نادر

ڪنهن حق ۽ باوجود جي اڪيڊمي ڪورس

ادلي بار

وانگ

بلوچي اڪيڊمي ڪورس . مشنگ ڪنوڪ .

ملڪ پرنٽرز ڪورس . ڇپاپ جا ۵ .

بهاء

دين محمد شاهه والي ڪورس . وڻڻو لیس .

وقتی بارت

نام رائق تادر۔ یک جنوری ۱۹۵۵ء ماں مشکے گجر
ء ودی بوت ء۔ میٹرک چہ ہائی اسکول مشکے، بی۔ اے چہ
ڈگری کالج خضدار ء ایم۔ اے چہ بلوچستان یونیورسٹی ء کنہ۔
لہذا انکی حب چہ میٹرک ء بوت ہے ہے حب ء رندونی کماں ء
شجر گزشتہ۔ یک ء دو آزمانک ء ہم وا ہندانت۔ بے
تتر ء میل شاعری ء نیمگانہ۔ شال ء آہگ ء
لہذا تک ء کما شانی سکین ء رند کہنیں دپترانی درگیجک
ء حب ودی بوت ہے ہے حب فرٹیکی "شاشان" انت کہ
تھے دستانت۔

ے شاشان چہ گزشتہ ء درگیجک بوتگ

میر عبد لکیم سا جد سی ۱۲۹۳ھ من گیا میں گریٹنگ
 ع پیدا بوت ع محرم الحرام ۱۲۵۸ھ بے ہسپتیا دیں دنیا
 یلہ دات ، واجہ ع پس ع نام میاں خان ات کہ آپراہ
 ع شہا بیتیں گریٹنگ ع ریج ع جہ مندیں مرد مے ات ۔
 ہنچو کہ مے سبجین سر زمین ^{انگ} ع رو ع کلما نٹ انت ہے
 رنگ ع الما مے کوہ ع کوچگ بد پالی ع در نہ انت ع کلما نٹ
 ع روپک ع ہر جان انت پے ہاترا دانگی آ سودگی رسنگ
 نہ بوتگیں ہیرے ۔ ہے سبب انت کہ ماں عبد لکیم سا جد
 ع پس ع پیر کئی ڈیہہ ع ہم مارا آئی ع زندہ ع بایت ع باز کم
 مڈی دست کپت کہ آ نہ کینگ ع برابر انت ۔
 مزین سر ع سوچے ع زندہ مایس ہمکس معلوم دار
 بوت آن کہ آئی ع وانگ ع زانگ چہ وئی عا رپین بیت
 واجہ میاں خان ع چہ ہیل کرت ۱۷۱۰ء اسے دانگ زانگ
 کز بیت کہ واجہ ع بیت مزین دانگ ع زانگ کارے
 نہ بوت ع بلکن قرآن ع پارسی ع چیرے کتابانی دانگ

بوت غر پمٹیا کا عبد الکریم ساجدی ہم چہ وقتی پس ئیس
 قرآن غر پارسى غر چيزے کتاب در بھرت ء۔
 و ن وانگ غر زانگ غر بایت یک مرد مے و بھست
 غر جواب غر چھش دنت ۔

دگر اتح من تو سوال کر متا
 کہ عربی من کج زرتا
 من اتح عالمان جوانین
 علم ان سکتہ غر گرانین
 تمام آیات ء فتر آنا
 مے ڈول ء کنسین معنا
 کہ تو زانے دپ ء تر آنا

اتح اے شعر ء ہے سہرا بیت کہ عبد لکریم ساجدی
 غر چہ نرین عالمان علم و نتہہ بے داں مے زانت کار
 کنت چشین ہمین حصہ نیست ء آئی غر منتگین ،
 مردمان چہ کس سونج نہ دنت کہ آکائی ء وانگ
 بھاترا چہ گس ء در شتہ ء علمے بھیل کرتہ۔ و بھدیکہ
 اے حقیقت ء چہ ماہم پو بھال کہ گرشگ ء نہ وانگ
 جاہ بوتائے نہ کہ دینی مدرسہ ء نہ کہ درس دیو کے۔
 نوں گپ اے پشت کپیت کہ بکن ورنائی چہ گس ء در کپتہ
 ء علمے بھیل کرتہ بے و بھدیکہ ما آئی ء ورنائی ء زندہ
 سرا چمان شانگ دیاں تہہ گنداں کہ آئی وقتی ورنائی

پہ نوکری پیسرکتہ اونوکریں مردم ء را اینکس وخت
 کج انت کہ آدوریں اُلکہاں بوروت بوانیت۔ اے صبر
 المازنگ بہ بیت کہ آماں لیونیر ء دفیدار بوت ء۔
 پمے ہاترا ماگون دلجمی ء گوشت کناں کہ آئی وانگ
 چہ وتی عاریسین پت ء مھیل کرتہ

بل ئے کہ عبد الکریم ساجدی ء باز کم و نت ء در بہرت
 ء۔ بلے آراچہ خدائی نیمگاہ پنچنین دیدے رسدات کہ
 آہریج زبان ء سر پد ء زانت کارات ہمیشی ء آئی ء
 پارسی۔ بلوچی۔ لوٹری چینی، براہوئی ء عربی زبان ء
 شاعری کرت ء۔ او اے ہم شہین صبر ء کہ آئی ماں
 اُردو ء ہم شاعری کہتہ۔ وھدیکہ آدور ء باریگاں
 چمیری بلوچستان ء کس ء اردو ء یک لہنرے ہم نہ زانتا
 آئی ء جاگہ جاگہ ء ہندی ء لہنرے ہم کار مرز کرتا۔

او اے سہرا کنت کہ آچنکس زانت کار ء عالمین
 مردمے بوتہ۔ وھدیکہ ماں عبد الکریم ساجدی ء زندے
 سرا وتی چٹماں شانک دیاں تہہ ماگنداں کہ آ باز تہرد
 ء آرات حیالین مردمے بوت ء۔ اے بابت ماگنداں
 کہ آئی وتی زانت ء شعور ء دیاکس ء را پچہ نیارت
 ء او وتی حق ء حقوقانی ہاترا ء و تہرے

ہم جنگ و جور جہابی و نہ بخت و راج و سردار
 و ہم آئی زانت و زانگ و عزت کتبہ اور ند و
 آئی صبرے بر جاداشتہ۔

عبدالکریم ساجدی و شاعری و بابت و ماگوشت
 کناں کہ آئی شاعری و تی چاگرد و عکس و دروشم
 انت۔ آئی چاگرد قوم داری بنان راج داری و مذہبی چاگرد
 ات کہ اودامرک و گپ، عشق و عقل و گپ، جن و
 مرد و ناتپاکی و نہ ٹہنگ و گپ، و تی اڑ و سکی و
 گپ، پکے ای ساڑایگ و، یکے ای ڈو بارگ و گپ
 بوت انت۔ پھشکا ماگنداں کہ آئی شاعری ہمے جیڑہ
 و دانکانی چپ و چاگرد و گردیت۔ پھنجو کہ گوشش انت
 کہ لبزانت و شاعر و تی عہد و آدینک و نمائندگ انت۔
 ہمے رنگ و ماگوشت کناں کہ عبدالکریم ساجدی ہم و تی
 دور و نمائندگ و آدینک بو تا۔ بلے چش ہم نہ انت کہ
 آئی ناہودگیں نمائندگی کتبہ و زند و راستیاں چہ دور
 و گتہ بو تا۔ بلکن راست ہمیش انت کہ آئی و تی چپ
 و چاگرد و ہر رنگ و کہ زند و رادینت و و مارت
 و آرا ہمارنگ و پیش داشت و۔ پھشکا ماگوشت
 کناں کہ آو تی دور و عہد و سچا و اصلین نمائندگ بو تا
 اے گپ مارگ کرزیت کہ وھدیکہ مابلوچ راج
 و سچین شاعرانی شعرانی سرا و تی چماں شانک دیاں

تہ ماگنداں کہ آدراہ راست گوش رچہ حقیقت پسند
 (Realist) بو تگ انت۔ چہرا ہاں کس لہزانک پہ لہزانک
 ۽ منو گرنہ بو تگ او بو تگ کنت کہ اے قوم داری ۽ پہوالی
 زندہ سبب بہ بیت بے حقیقت صبر ہمیش انت کہ کلاں
 وتی چاگرد ۽ تہا زندہ ۽ حقیقت ۽ راست مار
 تگ انت ۽ زندہ جیڑھاں ۽ راج ۽ اوس ۽ دیما
 آور تگ انت شاعری ۽ جہت ۽ اے حقیقت پہمی
 (Realistic approach) بلوچی شاعری ۽ راجہ دوہمی
 لہزانکی شاعری ۽ گستا ۽ جتا کنت۔ او اے پتہ
 بلوچان پہر بندگ ۽ ٹوک ۽ کہ مئے لہزانک ۽ شاعری
 ۽ تہا ہیچ پیمین حیالی ۽ دروگ دراجین گپ ۽ صبر ماں
 نیست۔

عبدالکریم ساجدی وتی شاعری ۽ بندرات اچ کجا ۽
 چون کنت! ما ہیچ نہ زاناں۔ بنچو کہ مئے بے علمی ۽ نازانتی ۽
 سبب ۽ مئے تاریخ ۽ مزنین بہرے گار انت ہمے پیجا مئے
 نازین شاعر ۽ لہزانستانی زندہ ۽ زندمانی ۽ حال ہم
 گار ۽ گور انت۔ وصدیکہ عبدالکریم ساجدی وتی
 ٹاھنیتگیں ہیچ دپترے اچہ باز جہد ۽ زند ہم مارا
 دست نہ کپت کہ چہرائی مارا آئی زندہ ۽ بارت ۽ لہتین
 سندیں گپ دست کپتیں اے درگت ۽ بس ماسجا ئی
 ہم سنہ این مردمانی سرا بیسہ کت ۽ حہ اباں حسنت

پُست کمرت بلے آیاں ہم ناواندگی ۽ سبب ۽ اے
 درگت ۽ پُج مدت کت نہکت۔ لاپچاری ۽ ہمے پکین راہ
 انت کہ ما آئی شاعری ۽ سراچمان ۽ شانک دات ۽
 ہمے آسر ۽ رست انت کہ آئی شاعری خدائی دادے
 ات کہ آرا رست ات۔ آپیدائشی شاعرے بوت ۽ پیشکا
 آئی چہ درکسانی ۽ شاعری بنہ کتہ ۽ آئی عہد ۽
 هستین شاعران ہم آرا اُستاد ۽ کو اس منتگ۔
 عبد الکریم ساجدی ۽ شاعری آمد بزاں وت رودین
 شاعری ۽ بوتہ۔ ہمیشکا ماگنداں کہ آئی گپ ہم مدام شاعری
 ۽ تہا کرتہ۔ ہمے پیما یک رندے ۽ یک او مانامی این
 مروے ۽ آرا سلام دات تہہ آئی پہ چہرک ۽ مسکرہ چوش
 جواب گردینت۔

بیا پہ خیر ناگو او ما
 آدگہ مُرت انت
 قو پشت کپتگ ۽ پہ تو ما

آدور ۽ باریگاں کہ وت واجہی و آزادی ۽ گپ نہ بوتہ
 تہہ اولس ۽ سرازوراکی ۽ نام ۽ حکومت بوتہ۔ چشمن
 جاوراں گٹراں بنیادی حق ۽ (Fundamental Rights)
 سوال پشیت نہ کپیت ۽ بصریح حکومت ۽ کہ اولس ۽
 بنیادی حقان مہ منیت گٹراں آ حکومت ۽ لٹ ۽ پل
 ۽ علاج مسک باز بیت۔ چشمن دور ۽ باریگان باز کم

مردم وقتی حق و حقوقانی گپ ءء جن انت ءء وقتی علام
 کننگ ءء جار ءء ہم جن انت ۔ ماں گنداں کہ عبد الکریم
 ساجدی چما شیر جواباں بوتنگے کوہنہا و صدیکینا وزیر
 صاحب ءء ءء پولوسان آرا ملام کمرت تہ آئی اودا ہم
 وقتی ملام ءء گپ جت ءء چہرے ترس ءء بے پروا ہ
 ات کہ اے توار ءء گپ ءء آسر چے بیت ءء ۔ ہنچو کہ
 ایدگراں اچ گپش ملام دات ات ءء صنگت لوزنگ
 انت کہ نوا پولوس زہر بیت ءء مارا قید ءء جیل ءء
 دیم بدنت ۔ بلے عبد الکریم ساجدی چہرے ترس ءء لوزاں
 آجوات ۔

عبد الکریم ساجدی ءء سلام ءء قیصو چش انت
 کہ یک رندے آخفدار ءء شت دانکہ گوں وزیر ءء
 ملاقات بکنت کہ آدوڑہ ءء خفدار ءء احتگ ات ۔
 بلے ملاقات ءء کوٹی ءء دیما اوشتوکین سپاہنیاں آرا
 سنی کلدار ملام کمرت گراں رندا آرا تہار ونگ
 ءء ملاقات ءء جاز کش دات ۔ وزیر نے دیما رونگ ءء گوں
 ہوار وزیر ءء آرا جت کت کہ تئی نام کئے انت ؟ گراں
 آئی چش جواب گردینت ۔

نام عبد الکریم اسدت عالی جناب
 ذات ساجد بیت ، گریشہ مقام

ملا داد کریم
چوشین بندے من ۽ زاینین
خداوندش نہ کنت معنی

عبدالکریم ساجدی

تو گوشتہ گوں جٹاں
وتی ہم جوڑہ ۽ مٹاں
چشین بندے من ۽ زاینین (کہ)
خداوندش نہ کنت معنی
تئی بندے و من زاینین
خدا بوت بنچونا چارگ
نہ زانت ۽ اُف شینزارگ
فرعون کرت — مٹی
گٹراں کیت ۽ سرا چٹی

اے بختی شاعری ۽ قصبہ چوشین انت کہ وصدے
عبدالکریم ساجدی ۽ وتی پکر بدل کرتہ گٹراں کلا نیچ ۽
تدوکیں ملاٹے ۽ کہ آئی نام ملا داد کریم ات عبدالکریم
ای سرا شعر بست ۽ دیم دات۔ اے شعرانی تہا
ملا داد کریم آرا ۽ آئی پکر ۽ را ایرجت گٹراں عبدالکریم ۽
ہم آئی شعرانی جواب دات انت۔ دگہ جاگہے ملا داد کریم
وصدے کہ آرا ایرجت گٹراں آئی چوشین جواب دات

مَلَّادِ كَرِيم

گنوکے چو بڑے ذاتا
سراءِ دور دے پاتا
نترانت گٹے پیٹراتا

عبدالکریم ساجدی

وتا کرتے کپتنگین پاتے
منا کرتے بڑے ذاتے
کچک مسے کن انت پاتا
بڑے صر روچ پشین جاتا
نہ کہ گٹے پیٹراتا
اداوت را نہ ساڑاتا

دگر ندے ملّادِ کَرِيم گوشت کہ تئی شعر غلط
بنت و صدیکہ تو عربی کار مرز کنے ۽ گڑاں عبدالکریم
ساجدی آرا پش جو اب دنت -

بیاملاً مزین شانین

صلاحے نوں کنناں جوانین

رواں بہ قاضی ۽ جاھا

وقی گالاں گوشاں ڈراھا

قاضی گل ۽ خیر خواہ انت (۱۱)

عربی ۽ مکان جاہ انت

قرآن مئے میا سجنی، گواہ انت
 شریعت و سارا راہ انت
 کسے منکر بی، دیم سیباہ انت
 بنے زائین تئی ٹیمب و
 بیارنت ات راہ وینما
 نیائے قاضی و دیم

اج اے شعر و سہرا بیت کہ آئی قرآن پہ معنی زانتا
 و عربی زبان و ہم بلدیوت و۔ پر چاکہ اے صبر و
 زھکے ہم زانت کہ جاصل و کم علمیں مردمے دوہی مردم
 و را حل و حال و نندگ و بخت کنگ و بہار و پا
 تڑپ و نہ دنت۔ اے جہر و شاعران فارسی و تہا ہم
 یک و دگر و را شعر پر بستہ و ڈوبارت و فارسی
 شاعری و دووشے۔

ملا داد کریم
 مرا مادر نہاد است نام دودال
 مگر دان زدشمن خود را جمال
 عبیدالکریم ساجدی
 دو دال "است دو"، آخر ہستی تو مال
 جمال است، خوش رنگ، ولے بے کمال
 ملا داد کریم

منم پور دستاں بہ پیکار جو
 ز نم چوب را بر پشت او
عبدالکریم ساجدی

ز آبا و اجداد کس از قوم تو
 نہ گشت است پور تو پور ز کو
ملا داد کریم

بہ دستاں چو شیرم بہ کوباں پلنگ
 نہ ترسم من از سختی و روز جنگ
عبدالکریم ساجدی

تر شرم نیاید ازین نام و ننگ
 تو گفتی کہ شیرم، ولے رویا لنگ

عبدالکریم ساجدی ءِ وقی لوٹری لچینی شعراء ای تہا گوں
 ملا داد کریم بخش کتہ

بیا تو سنا کدے - دان ءِ
 ز بور مئے ریش عشوان ءِ
 رگو پر ربے پرمان ءِ
 نمی لاگان کہ - پر معنی
 دیش اودا کریم جان ءِ
 گبو داد کریم جوان ءِ
 سما شعرائے مکران ءِ
 شکی ریش ءِ دین تران ءِ

شمال ۽ جٹ ۽ نادان ۽
 تکر ماں رلد ۽ جان ۽
 نما دوست انت چو اخوان ۽
 مگر مدے نہ انت دان ۽
 شکی سعدی گلستان ۽
 ز خدے گوں دین زوان ۽
 سگ ۽ رگ عام ۽ پاک انت

۲ قاصدے ۳ بوزور ۴ شیر ۵ بورو ۶ می ۷ گالاں ۸
 بدے اش ۹ بگو ۱۰ گوش ۱۱ شیر ۱۲ بدیں ۱۳ دل ۱۴ منا
 ۱۵ مردے ۱۶ گوش ۱۷ خرد ۱۸ گمر

I لوڑی چینی۔ ہما بولی کہ آرا بطور بولی لہتیں مردم کار مرز
 کن انت ۽ ہما وخت ۽ کہ آگپ ۽ باز مردم ۽ دیما جت
 مکناں گڑاں کار مرز کن انت ۽۔ اے بولی ۽ لہنرانی رد
 چچی بیت:-

ستر بر علم ۽ ادراک انت
 اگر خورشید افلاک انت
 بہ میدان ہر کس ۽ خاک انت
 نہ کہ مست ۽ گرو ہناک انت

چرے شعر ۽ سہرا بیت کہ آیو کا بلوچی ۽ تا بلکنا
 لوڑی چینی ۽ ہم اُستا ۽ کو اس بو تہ ۽ دیم ترا ہے شعر
 تہا اردو ۽ چش گو شیت ۱

کرم جان کس طرح یہ بات
 لڑی اس نے تمہارے ساتھ
 ذریعہ شعر کچھ ابیات
 ماگنداں کہ آھریج زبان ء زانتکار ء کو اس بوتہ
 ء ہم گپ انت کہ دیم ترا ہے شعر ء تھا براہولی ء چشم
 گوشیت :-

اول دادِ کریم جوان اس
 اسہ سال گریشہ ٹی بس
 صنابنگٹ ای واپس
 کہ شفت پارتہ ہرکس
 اوگراہ مسونے داسا
 مثال ء خرماء شمس
 مگس ء پارتہ رائب
 کہ پن تہ مولوی صاحب
 اے کریم جان ہم گریشک ء نام دارین شاعر ء بوتہ کہ
 آہم اے ججٹی شاعری ء تھا ہوار بوتہ :-
 کریم جان کیج ٹی کا سبہ
 ہمونی دادل ء چاسہ
 بس اودے چاود نی پاسہ

اے تہ بوت میر عبد الکریم ساجدی ء زبان زانتی
 او ججٹی شاعری ء بابت ء یک درو شم ء پنچو کہ پیش ء

پکری شاعری نہ بوتہ۔ پرچے کہ آچاگرد پکری چاگرد
 نہ بوتہ۔ پمشکا آہاں اسے جہت ء دنگوش نہ دات ء
 شماسر پدرا ت کہ شاعر و تی عہد ء توارینت۔ آعہد
 کہ ہریچ چینر ء لوٹیت شاعر ہمارا و تی جار کنت پرچے
 کہ شاعر چہ عہد ء چہ چاگرد ء گستا میں کس ء نہ انت
 بلکن ایدرگہ راجی حیوانانی پیما آہم راجی حیوان ء گوں
 راج ء لشت ء ء راج ء لوٹ ء گذرانی گپ ء جنت
 ہمے ہاتر ء پہوالین ء قوم داری زندر ء گذر ء پکرچے
 بوت کنت ؛ اے دگہ بٹ ہے ماگنداں کہ آ وصد ء شاعران
 پکر ء معنی ء چہ گیش لبزانی ملینگ ء شعرانی ہم صوتی ء
 سرازور پرداتہ۔

وختیکہ ما عبد الکرم ساجدی ء سچیت شاعری ء سرا
 و تی بجاں شانک دیاں تہہ ماگنداں کہ آئی جتا جتا بزاں
 تہر تہرین جیٹر مہانی سرا شعر گوشتہ ء اے گپ آراچہ
 ایندگہ شاعران کمپن گستا ء جتا کنت ۔ وصدے بگندے
 پہ شہر ء دکان گوزیں کاڑاں آہ ء آہ سرداں کشیت
 برے چارے مرد ء جن ء نتگا بارت ء کدی مرک ء
 قیل ء کالاں یات کاریت۔ پلے سہتے ء زند پیدا دیماپہ
 عقل ء عشق ء مڑائی ء دنت۔ سہے شے آئی شاعری
 ء واناک کن انت۔ قول ء مرداں کہ بلوچستان جیتی مہانی
 سر زمین انت۔ پمشکا رادے ہمک آدم زاد مہراں چہ بڈ ء بارہ

مہر تو نیت ء مہر لو اچار نیت۔ تاسس ء اپ ء صد سناں
 وفادار نیت۔ ہمے دانک انت کہ دنیا ئے ایندگہ کلین جا گہاں
 چہ گیش مہرانی قصہ ہمداجل ء جاہ انت۔ زمین ء ہمے سپت ء
 اے صد لے ہمک رستگین شاعر ء را پہ مہر بزال عشقی
 شاعری ء محبوبہ رکتہ ء عبدالکریم ساجدی ہم مہر سازین
 زمین ء شاعر پر زنداں چہ یکے کہ گو شیت ہ۔

من پرا شہر ء لاڑین بی بی ء

لانکی ء بندین ء بہ بین میا
 دیم پرا جج ء چوشہ ہریدی ء
 یاں کتین تو کل ء بہ بین کیا
 سر بورت انت پہ دلبر ء گی ء

منی خیال ء عبدالکریم ساجدی ء شعرانی سراکپ ء تران
 منازیب نہ دنت ء نہ برا حیت پرچے کہ منی نر ء وتی پول
 نگین شاعر ء ساڑ ایگ ء آئی شاعری ء را چہ کلین شاعرانی
 شعران شر گوشنگ ہما پول نگین شاعری ء آئی شاعری ء چہ گیش
 وتی شر گوشنگ ء ساڑ ایگ انت۔ اے کار من پہ واجہ عبداللہ
 جان جمال دینی ء ایشہ کہ اے کار ء منی رہدہ بر ء منی اُستاد
 انت ء پدا پہ وانو کاں!

گوش انت کہ یک زندے مولانا عبد الصمد سر بازی ء گوں
 ہاجہ سردار رستم خان محمد حسنی ء ڈیک وارت گڑاں گپ ء تران ء

تہا شاعری، ہم گپ بوت تہہ مولانا سر بازیء علامہ
 اقبال، شاعری، توسیپ کت۔ تہہ سردار رستم خان
 آراڈس ات کہ و اچہ مارا ہم شاعرے ہست کہ آئی نام
 عبدالکریم ساجدی انت۔ تہہ مولانا عبدالصمد سر بازی گوشت
 کہ اگاں آ شاعرے گٹراں اقبال، اے شعر، جواب، نبشتہ
 بہ کنت و ہدیہ عبدالکریم ساجدی، آئی جواب نبشتہ کرت
 گٹراں سردار سک و ش بوت، شعر مولانا سر بازی، انہم
 پیش داشت۔ مولانا سر بازی ہم ہے شعر، شاعر، توسیپ
 کت۔

علامہ اقبال

سرودے رفتہ باز آید کہ ناید
 نسیمے از حجاز آید کہ ناید
 سرآمد روزگارے این فقیراں
 دگردانائے راز آید کہ ناید

عبدالکریم ساجدی

فغان بلیل از بادے خنراں است
 گل گنزار باز آید کہ ناید
 ازاں از می رحیم افسوز افسوز
 فرزاں اندر فرزاں آید کہ ناید

جوابے نازبا عبدالکریم نیست

چہ؛ فکرے بے نیاز آید کہ ناید

گڈ سرء من عبدالکریم ساجدی ء ہر چارین بچا نی شکر ء
منت ء گرین کہ آواں اے کار ء منی باز مدت ء کمک
گت او پدا آئی بیح میر صالح محمد ء بے کساس تورو کہ آئی وتی
کیٹگ ء کار ہم بشام تہا اشت ء گوں من پہ اے کار ء
تہبت ء منی بے کساس کمک ء کت - عبدالکریم گنروزی ء
ہم بے کساس منت کہ اے مفرء گوں من گونات ء سکی ٹے
جل رات -

رزاق نادر -

مشکے ۱۵ اگست ۱۹۷۸ء

قیدء حال

جی کپوت خضداری دل آزارین
پرچیا نلے مرغ زہیر وارین
بازل تئی نقاشش انت ز بادمالین
گوش تئی شنورہ دو چشم لالین
سنٹ تلاء کار او گردن زیدارین
چشم تئی بادام انت نحر اسانے
جی کپوت بیاتو من ترا گندین
کاغذے برتئی بازل ء بندین
جلد اشتاپی تو چدا بال کن
بیگہ ء جاگہ تو وتی نال کن
دانگ ء چینک ء بور ء وش حال کن
روچے ء ٹک ء تو چمود بال کن
گریشگ ء کو چگ ء شناور کن
جوری ء آ پا بازلاں تر کن
آپ نوک آ پا بور ء پرواز کن
جیبری مچاں دور ء چچھا رکن
نازر کین سنٹ ء پر طلاء ساز کن
رستم ء دیکابوشت ء آواز کن
اتح منی نیمک ء سلام باز کن

در ادل پین تو نہ گیت جان ء
 حال معلوم بوبادشاہان ء
 گزشتہ مارا فتدی عین بان ء
 سیاہن من پر تہنکھہ سان ء
 یہ درستی میں مردم غنی تران ء
 چارین من راہ محبوب ء بی گاہا
 رستم انت کیت چودہلی شاہا
 ادت او جہلا بولونچ او بزگاہا
 کش اتے مارا چہ ذورین چاہا
 سر سلامت و زندگ و دراہا

مرگ

دل گر بیس منی پر چا تو چوشے
 گاہے یہ ہوش او گاہے بے ہوشے
 گاہے بہ کفر ء کا فری جو شے
 گاہے تازی او گاہے حشر گوشے
 دل بگر شکر اتح حی ء سبحان ء
 یات بیار مرگ ء قیل و کالان ء
 گیشتر سہا قبر ء ٹوہین کرمان ء
 تحقیق کہ یک روچے ورنت جان ء
 دل بگر شکر اتح حی ء سبحان ء

کل اغضاء انت درست تئی فرمان ع
تانا سرع گوش ع پوز چنان ع
خدمت ع کمرته هر دو وستان ع
پاگردنث په گام او میدان ع
دب بیج برت ع سوارت په دننان ع
گوشنت ع فرما ع وشى ع نانس ع
چم تئی گندنت نورے ایمان ع
گوش تئی دورا هتکن انت تران ع
اے بھریک عرب ع کرتہ معنا
کیت اجل یک روچے پشومان ع
باسر ع بوش ع کشیت ع جگان ع
تاریکی ع گیت انت هر دو چمان ع
حشکی ع گیت انت بلبین زوان ع
چیت و چالاکین دست ع پاوان ع
ورقفس بالاکشیت انت ساه ع
روح مہبیت توڑین یا شے سیاہ ع
دست و ت کشتن اتج گس ع تاه ع
دیم پرا قبر ع جاویدی حباہ ع
نیمگی راه ع کلیم بند انت
من نہ زانین کہ گریونت یا حذنت

لوں ہمارے کلہے ہنہا شہ و ننت
ماس منی بے وسین گیارہ موت
ناز رکین جان عو پہ کفن پیچیت
آپان عو حق عو جدر و لے ریچیت
نون منا اشتافی پیر انت قبر عو
ہنچو کہ زور ننت مثل عو نا صبر عو
نون ہمو قبر عو ایر کن انت مارا
شکیاں مے ملین انت یہ قطار عو
سربرا خاک عو ایر کن انت مارا
یار کن انت پاتھہ ننت پیدار ہی
جاہن تھا کان انت رکین یہ بے گوہی
کس نہ دنت او داگوں من ہمرا ہی
بس کن او عب و قبر تھی جاہ انت
تو ننگ عو زور کہ روتج ات برگانت
کس نہ گو شیت کہ عید الکریم آ انت
من و ت عزائین دیم منی سیاہ انت
مرک ہمزہ مارا ہر گیارہ انت
مرک نہ نراں پیر انت یا کہ وزانت
اہرت نیست و طلب ساہ انت

سوال

یا خداوند اتو دتی برساتاں بگوار
 پا و پین نوداں سندھ ابح دریا۔ کنار
 ایران و توران تاں متاحدے زنگبار
 سرمڑا بیانیت بدوے گوہرگان آوار
 تگ اوکا پور بیت جہگین حاران پر کشا
 پڑ بہ بنت بند او گیشتر آبیر و نیطن فرگار
 نشاغاسی صبا دائم و بہست انت زہر مار
 ہر صبا حے گوں نوکراں گردی یہ شکار
 پروہدین بیت انت آرا کہ جنگے اختیار
 توپک اوریل نوپ گنبار انت کل تیار
 گیت شپ روحان آبر تا مورے غبار
 چندی دست گیرے چندی اتح ملک بنت فرار
 چندی اتح گوشاں کرے بنت چشمتن تہار
 میر حبیب اللہ خان نواب و نیک اختر
 و ائمہ درس و وقت اچا بوزر جمہور
 کسے راطقت نے گنا: شاہ انور
 حے گوشین من کہ ہر کس وت گندیت آہر
 من گوشین کم ہو بلکنا و دات گیشتر

چہ پہ جہ تا دین ابنت و تی جدہ عما نو کراں
 گیت و تی لیس ء پیر کی سنگ او بوہراں
 سوالی پہ سوالاں کیرت اچا ملکاں چند ہزار
 یہ کسی سوال پو روہرت انت درست و کار
 تی سلام ء من اہتگن چندی منزل ء
 وس و لے خناس الذی نیست انت مے دل ء

عزت ء جوانین من امیت وارن ابج علا
 مے حوال ایش انت جے انت نون صاب صلاح

عقل و عشق

لا شریک صدق و صادق الحق انت
 محشر دست ان محمد ء سک انت
 نشکر ء منت ان صد ہزار لکھ انت
 مارا جمے گردون ء بے شک انت
 دل گنوک انت ء زیادہ احمق انت
 ماہ لقاز نگین دروپ ء درواں
 من شب ء کشین آہ او آہ سرداں
 عشق چناؤزا اور ہزنین مرد ء
 عقل مثال ء چو چو کی ء گرداں
 یک شپے بہ من حملہ آورتا

دوست ترا ہر دم یات اللہ
گون غمان وابستہ مبدو اللہ
پادا پیرا حکم ہو توکلے اللہ
سوار ہو تیز و شرویں ملے
نیم شیب عروت انت جاہ عکران
من پیرا حکم ہو گوشتن ع آئیے
من گورا کرت انت عدلس و شاہی
من سلاح زرت انت درست پیرا
رہنگ نون پیر عشق ع امراہی
عقل ع رارنداد انگش ڈاہی
بستہ مئے راہ ع رانا گاہی
پیر گداریم دیت ع کتہ مارا
کتنگ انت نون بر ترش ع بیہارے
گون نہہ ان من کہ رستگے سارے
دایتگے وت راعشق ع مہارے
باتر ادورونت بلکن گدارے
دام چوسے نادان ع ممکن کارے
توبہ او پیر تر کنسے وقتے پارے
ترسے کن من پیر شرم و ساری ع
متموا البتہ ان بور دھنداری ع

دیت اٹن من پہ درد و خواریء
احتک ات عشق چو دزد و چاریء
ہم چو آہستہ بے توارخیء
کیتہ مہلنج عریاد گاریء
مہلنج گون دکانیں گور نشتہ
عطر عرابیر عولادینے نشتہ
عقل بگائے کہ چوترا گوئشتہ
کور میو مہلنج عوجن پشتہ
پا و احتق من پہ حکم عریزدانہ
کل سلاہان عکر تگن جانہ
خنجرے الماس ان جتا میانہ
دور کتن نشتن پشتہ عریزدانہ
ریت گن ہنچو منگھو شانہ
پیر قصر میوہ در عوسر جانہ
بتن شیموش عودور گیا بانہ
پادشاہی عریست گن اودا
پادشاہی عریست گن اودا
لیب کنین من گو بہبویں نودہ
گوں و جی تہی گین دلے عودہ
یات کنین اے رنگ عودہ

پادجشن دوست و جاگہ بند
ہیر گے بو تہ یہ منہ سے رند
احتک ات عقل چوسا وڑی گزند
زہر کنی شایاش و کتہ چندا
بے خیال بو تے اتح منی پنت
پر تو و مہلج ایست کرقت
وشش و ٹاکور ات یہ بی رند
چودا منا بر تر نیت ہیر باز
آرتکے نزد و ماں سزار گواز
آسکلو بندوک اتت ہما ساز
پادماں تا سین دور واں داتہ
ترتتن من پہ درد و بلیات
احتک ات عشق گوں جیلہ اولات
داتکے مہلج و منایات
کپت گلندانی قصہ عدت
وختے بیگا ہاں سر گوپے مندیت
درد پ وقتی زلیب و کنگلاں رندیت
شیشم و کٹ و بنجلاں نندیت
پر تو و بور و ماں گے بندیت

واگن ترینتہ مست و بے ہوشی
 پر غصبا کی شور و دات شیوش
 احسن ہما ساری میں پد پد و ش
 نروے باد گیر و سروے در گوش
 من وقاب خیز پہ ولے بستہ
 دکہ ناگہ و عقل و گیت مناست
 پر غصبا کی کینگ و کت
 اتح درے مہلج و کتہ گتا
 گوشتے اے رنگ و چاک و چیت
 جوان و تی مردی و مہ بوگتا
 چار کلاک تار یکین شریے گوئستہ
 سگ اجاز و کین گیاں تہ
 روژنن روتح چلو پیوستہ
 ہر طرف مرغاں نالکے رستہ
 پرفریب ترینتہ مست آئی
 سے و چار پر سنگ بوتگن رہی
 و اب ماں دیدگان نہ بوجا ہی
 احت منی موجین عشق اناگا ہی
 جامیٹ و بوڑھے جت انت جا ہی
 آنتپی مہلج و تھی و را ہی
 پر تو بے و اب انت لہین ما ہی
 تو کجا ترے شو میں درگا ہی

سہب اگر ہندے مجلس شاہی
او یگا ہندگ چوکے ترا براہی
تو نہ کر زے آجنت عہ حور عہ
باگ و بستان پور سر و نوک سور عہ
شیطان ابیح فردوس و درادور
تو نہ دیتے آسروئے آزاد عہ
گدھنار چم گوں قد عہ بالاد عہ
پیر ہیک بیگا ہست تھی عہ یاد عہ
تو کلے مے مروی کنے چدا پادا
سوار بیو تیزین رخس و الود عہ
روت گلندامی زندگ و نیاد عہ
چہ جتہ من پہ تو کل عہ شاہ عہ
(مننا) مولماں زرت پہ قصر بارگاہ عہ
سوار بو تن بور عہ مست عہ گمراہ عہ
ہجت گلندامی ہند عہ حب اگاہ عہ
اے شپ و نیم عہ تاں سحر گاہ عہ
لیب کتہ من گون چار وہی ماہ عہ
اشتا پی برگشتن مسرا گاہ عہ
پیر سلامت عہ زندگ عہ و راہ عہ
عقل عہ رار ندا گتگ ات ڈاہ عہ

نا امیدت بوت و نشت منی راه
 احتگ انت ما عشق انا گاہ
 پا راحت عشق را سلام داتہ
 من گہارن تو چنا برات
 اے گنوک کہ گوں تو پیڑاتہ
 تحقیق کہ یک روچے کیسے چات
 گوشتن من عقل را مہوشنگان
 دوستت ہمارا ہر دو یک رنگ
 عشق منی شہودیت انت دل عزنگ
 تو صلاح کن مے جیڑہ و جنگ
 امروزتاں پر دے تمام کار
 ہر دوسرا مہرا ہی بدیت مہارا
 میلتن جہلین گارے گدھارے

پہرین جن اور نائین در

بیلان مروچی نا گہے
 رہتن پہ سبیل عشق شاد ہے
 شانگ دات نظر من پر ہے
 لوگے من دیستن جد رہین
 وزماے نشت و جنگ بہین

چہنائی چارت پر نظر
مرد و جنم کر تہ خبر
جن نشہ بہ لوگ و بے
ک پیر اتنت ابح گشتن
عبرت بے احتات منا
پیرین جنے بوے دنا
دپ کب ات ویم چیل و جان
ہنکاس و جنت انت ہر زمان
ہیج بر نہ بیت انت نوجوان
کنت گوں جن و آگ و گال
ورنایا گوشت او پیر زوال
پشتہ ترا منے داتہ حال
کہتین دپ و زنگ و مہ سال
نیمت انت ترا زنگ و ا فال
رہتہ تہی پیشی کمال
سہر و سپتین و سے لال
پھلین چمن بوتھی زوال
ہشتک انت تھی سبزی نہال
پیری و کرت انت پامال

گوشتہ حکیمان در کتاب
 پیرین جنین و پت و اب
 اکثر کہ گنت مسر و حشر اب
 گنت جان و زنج و ریس و تاب
 چینرے کہ دارے ننگ و آب
 جلدی منی لوگ و در آ
 لٹرات دین چو مثل حصر
 ہوشت پہ چسری ابح سر
 جن و او زگر دینت کدا
 بس کن تو او مسر دے دلال
 وارت انت منی میراث مال
 ہست انت منافع و سخا
 ترس کن ابح شاہیں ذوالجلال
 ہرچ کہ گوزنت انت ماہ و سال
 نیرت انت ترا کہ مع خیا
 چے انت تمچ پمن انال
 آپ و ورننگ بی پلال
 بس کن تو او گندہ جن
 روتچ و شپ و گوگا مکن
 جن پیر بیت و ہدے اگر
 بے ننگ بیت و باز خبر

جنے کہ ورنا انت اکر
کم تران بیت لبرے شکر
جن عم اوز گروینت پدا
زانین جہاں ہوشس برتہ تیج
چیت بہ برزا درنگ انت
شہر و جنگ پر تونہ یزت
ورنا مین گیشتر کہیگ انت
ہنچا تیج مال و رنت
پیرین جن و مرد شر بیت
دیوان و نندیت میر بیت
ورد پوریل و آہیر بیت
شہد و شکر و شیر بیت
کلین جہان و میر بیت
جن بے گوشتن پرمان بیت
لوگ و متن و بو منوشس
برتا متی تو عقل و ہوشس
ورنا مین سرد و احت جوشس
پیرین جن و را گوشس
ہنچوشس انت پین تیج عیشس
بور و بھکت و گوشس

سوں عادات پر راعی شہر
بوت انت جن عو مرد در بدر
جن بوگوں حزمان خاک پہ سر
ورنایا گت جنے وگر
خوب صورت عو بزے شکر
وشآت اچائی لے قدر
عبدالکریم آغاز مکن
نذکین بناے ساز مکن
ورنایہ پیرو نماز مکن

پیرین مرد و زنائین جن

بیلان مروچی الگسرو
پر حکم و شامین قادی
زقتن اناگاہین درا
دیتن عجائب ظاہر
مردے گوں زال و یک گور
نشتہ بہ کل و پیش در
وت ماں و تال چیر و سر
مرد کہ کماش و پیر اتنت
سرن سست اولٹ و پیر
جن و زنائے نوک پیر اتنت
زنگ و سفید و شیر اتنت
گوشت پیرین مرد و گوں گل
من پرتی شاد و گلے
مال و اتکن پیر فوش دل
سپہرے پاوہ گوں تمل
پوشے حریر و ماسل

بلن و تی بوند غر تلے ء
 ہر رو مکن مارا جیل ء
 دائم و فناء پیر ادب
 گاتی زورین روتج شنب
 سر کرتگن پر تو فریدا...
 وسیے اگر از من جڈا
 ترس کن چکاشا ہین خدا
 و اتہ جواب توں دلبر ء
 لال چنر ندین آ سومر ء
 شاہین خدا از یان کزنت ترا
 سوچین تیغ پیرین سر ء
 سہتے منا آچھی ورا
 حقن رہ من مانی گورانی
 بنش انگش پر تو مرا
 بس کن تو او پیر مرد
 دائم مانی ویکامگر و
 گوں من مکن باز تیر درد
 گٹ ء گرین ات بلتے سر
 دست ء نہ بی تیغ و پت، و اب
 حشکین سلا را نیست انت آپ

چون ات کنین اولے تو اب
اتج پیری عمرتے خراب
گوں توتہ وسپین من شد پء
تیج وپ کہ لگت مئے وپ ء
سوی منا مثل ء تپ ء
مرک بہتر انت نے اے جفا
نیت انت منسا پر تو ویا
گو انکے کنین شہرے سر پء
پیر ء جواب گر وینت پدا
ہڈ ونب ء شتر ترن
شہر ء کاتش ء مسترن
مالدارا و من نیک اخترن
علم ء حدیث ء وقترن
پر توجہ کان ء شر ترن
لوگا متد ء ہوشن پکن
مالان منی یاں نوشن پکن
انچا متا و لکوشن پکن
دانتہ جواب اے دامر ء
لال چنر نہیں اے سوہ سر ء
ہنجو مشالے دیوانگ ء
سوچین تیج مونس زانگ ء

علم و حدیث و دانگ و
سست انت کمان تی میا نگ
سست انت قلم تی بی لورا
نفست انت ترا در و دو
ترندین رگت چو میگ و
مستره دمام بی نمبگ و
جمله تی اے سال و گنج
پنچ انت کہ پین در و رنج
پیر و کہ کرت عقل و سما
نے جا گین لوگ و بن و
بی دار گے پین گناہ
پیر عا جز و در مندگ ات
و میا جن و شر مندگ ات
پر و پت و اب و گندگ ات
جن یہ طلاقاں مندگ ات
کت مرد و جن و سمون و بنا
مردگون سالان فاک یہ سر
گتا جنسے و سردے دگر
پنچوش ات زیبا خوب تر
دشش ات اتح آئی بے قدر

کم تران ات لبند و شکم
 غلبه لکیم بس انت خیر
 دایم مکن زریه زبیر
 مرد و جن ننگ و مهم بر

عشق

جی کپوت مشکی غموش آوازین
ہست مناگون توھلو تے بازیں
اتح بدان ترسین شوم و غمازین
مے دلا ایرانت آہن بے دازی
تو پرے کوہ و جزکلاں نالے
من یراندو و غمناں لالے
او کپوت بس کن ناگت ناچا
برتر منی جان و ایر مکن آبیح
رتیگن پیشی سیل و گیگاتج
نیزہ بازی و تیر و آ ماتج
او کپوت بس کن واہ فریاد
تازگین ٹیان و مجنہ و اد
بیٹرہ اسی کٹارین دلے کا د
مننا لگتہ دوست و تیر بہ پہنا و

بارگین برزء شرح عرار ادع
 رینگین من اتح زیخ و جنبیادع
 پنجو کہ شیرین کشته پرها دء
 پرک و ڈول ع استہن بر بادا
 صعبی بر باگان نشت اتنت بلبل
 باگ ع رضوان من دیتگن بے پھل
 خشک اتنت فوش بوئین ہماستبل
 یکا پڑے ادشتات ع کتن تھمبل
 یات منا احت انت لون وقتی مکل
 ترونگین ارسن بوتگ انت گلگل
 سہت منی دل چو آچے ع بالکل
 من پراشہرء لاڈینے بی بی ع

لانگی ع بندین بہ بین مہیا
 ویم پراج ع چو شے سریدی ع
 یاں کنین توکل ع بہ بین کٹیا
 مہنی اسر بروت انت بہ دلبر نیگی ع
 دوست ع من زوریں چوسد وئی ع
 ویم پرا باگاتے کسراچی ع
 دمنایہ پنج و شش سالنت پنجو خالی ع
 دل منی برتہ آ سپلائی ع

مردوشین بی بیء گلانیء
 باگء گلزاراں بکبلائیء
 دایم گوں کاڈاں کون ترانیء
 دست بندیت چو نوکرانیء
 یادولء وشن کنے اشکرانیء
 سہنگن آبیحء انگرانیء
 من پرماہیء ز رانیء
 بی بیء مشکء زعفرانیء
 سہتن من آبیحء کا پرانیء
 عاشقن کبگء پرڈ لاتیء
 نیم شپء نالین چونلانیء
 دلبر گوں بندوین گور گور گور
 بندنی مکانء مشن ذشیء
 من بہدین زندگ بے ہماہیء
 ہنچو کہ آپء کش انت ماہیء
 او کپیت توکل بر خداوند
 بیار وون ایشردا ما تو سندھو
 عوضء پر یاد کبہ شیوڑء جندء
 یا مراد حاصل بنت چھے ہندء
 سوار بن ترندء فوشن روین ملء

دیم کراچی بمسبوہ سید
 مساجد می عبد کابیم ترس کن جیے دیلے
 ہنچو مجنون عکشت تہنت لیلیا

۲۰ بجی

جرگہ ریا

مناعرض انت گوں سردارے
 ملوکین رستم نام ہارے
 شہنشاہ صاحب تو اظہارے
 سنی اے گال عکشتارے
 ترا کہ داستہ سرکارے
 بدیاں گل کرتہ بیارے
 مگر گیش تر سے وچارے
 متلاقی جبرگہ عکسارے
 دوہم نامان یہ مکارے
 متا باز گوشت پہ ہشیارے
 مکن گون رستم دوست دارے
 مشتہ آئی اہیت دارے
 نہ بی نون آئی سردارے

بی تمام آجائید اور سرکاری
وزیر مہندرانے ہمس داری
تو بیا شاہد بو بروازی
بیان پہ دروگ پکن جاری
رکھ اے گڈ بوتہ ملک و نیاری
وزیر و شہ بیت اہنت یک داری
ترا چوچک و چارے
چھے ترانائے تکراری
مناتیرے جتہ کاری
دل غا ان پچتہ ماری
خدا شالہ نگہ داری
یہ سردی و فناداری
زبانن ہسیج مہی جاری
پہ رستم حبان بدی بیاری
تو گالان بل و سرپوش کن
پد و گالان نون و گوش کن
پدا استن و متے پارے
ہمے نائب گون وہ سنوارے
رست سے جاگہ اظہارے
ہم عبد اللہ کے وارے

منابستہ ماں بیہ سارے
 بیان جلدی بدئے مارا
 وگرنہ کہ کیے غبارے
 نہ گرتن خوف چہ مردارے
 بیانشن ہسچ نہ دات آرا
 رپورٹے کرتے تقسارے
 چمورا مصطفیٰ ع۔ ر۔ ا
 چنات لکوٹ ٹو خضدارے
 ہم احت گجری پے کارے
 کہ محکم کن تو پروارے
 منالوٹت ستم کارے
 پرے رنگ سزوح کرتارے
 ”کہ کیوں ان معتبروں کساتھ
 نہیں تم نے کیا بات
 ابھی سب نے بیان دیا
 لگرا نکار شتم کیا
 تو پھر تم جانتا ہے
 سزا جب تم کو ملتا ہے
 حکم پھر مانتا ہے“
 نہ گرتن خوف اتح اے ترانے
 بدلتن رت ایمان ع

نہیت انت ہیج منی زوان ء
پرا یکین بلویح خان ء
سرء مال ان رونت زان ء
شریف ء جرت اے قرآن ء
منارط کھرت اے شیطان ء

کہ شیطان ء اُلاک ء یت
خرء لیک ء چار پائیت
ہمے نائب چو بدو ء یت
چو ابلیسی گرو ء یت
دگہ مچے جسرگہ ء ریائیت
منی لٹنگ ء پیدائیت
حکم زانان چہ اللہ یت
بگر سردار منی بیر ء
بدان ء میل نون دیر ء
بہ بنت تاں قیامت ء چیرا

گندگین جنین

الہی گرین شکر و تھی منڈت و
بہ دین و محمد کنین سنت و
شفا خواہی کنت پہ ہر امت و
جن و را کہ شاہین خداسازتہ
ز بی شر و نیلیت و فی عادت و
منی صدق گندہ جن و چہ شہتہ
منا دست ہم یک پڑے لگتہ
جنین و کہ ایج خوبی و جوان بیت
بہ لوگ و تہا نشتہ کم تران بیت
زہ گون مرد و نادیدہ دیوان بیت
سببے مردے پر شوکت شان بیت
اگر شوم و بد بخت و شیطان بیت
اشارت پرا ہر دو چشمان بیت
گما مرد و نادیدہ دیوان بیت
طلاق دور دے کہ بے شان بیت
دعوتی خراب انت کہ طویان بیت
کہ محشر بہ جائے چو خاکان بیت

مارگ

شریکی بلبیل خوشخوان
سحرگاہ مکن افغان
منی سک درد و کنت انت جان
فراقین سروء آزا دان
صباح گون کھین چارین
دو چشمانش دلء کارین
زیر کی لرزکان گوارین
امیری دپتران سارین
عجیب ان من چھے کارو
خداوند و جہاں دارو
عجب کت نقش بازارو
گیابین مشکئی پارو
دو چشم اش مثل استارو
کہ نیلزت گردگ ء مارا
برنت ہوش و سر و سارو
گلاب و دستگن تارا
ایمیر چون دوست بیت مارا

سمن بوء بلند شان أنت
 خمار چمء شکر زوان أنت
 مثال طوطی الحان أنت
 گورء اش لالء مرجان أنت
 پر اش قولیگء قربانان

بخیل

پہلوان گل محمد مزین مرین
 بیار سر روزء گوں گردھگ زرین
 شیر انوں زور پہ منکتہء شترین
 گالانء جبہ پہ جبہ ڈہاں ترین
 تاں بخیل گوشی این بنبت کمرین
 نام سخی آنی مانیت انت بشرین
 قادرء واسطہ پرانا گاہء
 نوزدہ تاریخ عور و چگء ماہء
 درشتن ایتر دا ایج وتی جاہء
 دیم پرانال و ٹوٹروئی راہء
 سیل کناں کمرتن کوچگء تاہء
 بینجوال گور کمرت مارا چوساہء

صد ہزار شاہباشے بہ بیت دراہ و
 نون پدا پر گشتن انا گاہ و
 سر منی کپت بہ مند و ای جاہ و
 گوشس بدار گوں من چوں کورت دیم
 گون اتنت مارا خاص یک امر ہے
 نندگ و پروت و ندلیست جاہ
 منہا ہر گا گوشت کہ مند و بہیائے
 مادا آیک و جتہ طائے
 پہ گتر نگین مر ان یک شپ و راج
 بیار و ون ایتر دانون دگہ جائے
 چون کتین من گوشت کہ شپ و سیلے
 ڈن و گوہ ہر انت گندگ نہ بیت راہ
 ہر دل و دو تائے دین دعا کے
 وحدہ لا شریک اگر شاہے
 ہج مگندیت آوثر نامی گاہے
 (بلے ہن گمے بہا یا رمن راسے
 دور بنین پروتہ جتہ چاہے
 (من نازانین کہ بد نام بیت ہر جاہے
 کس عدنت گوں کس و چوشین سوچ و
 لعنہ دلیست مارا گونڈ لوت چو گوج و

شامے بندوات میرا رچہ دپ بوج ء
روچک ء مہمان اتنت اما
» برا ہونی «

» اسی خنٹ دا آب مندہ ناتما «
دپ بوج ء یک چی دیم نہ دات پتا
من دت ء گندین پروتی چیم ء
پیٹکا پیٹک وار ت چومما
آئی دپ بوج کرت نشنگن اما
مردمے دیم داتہ برا باگی
(ییا کہ) مندہ بیت چہ مہمان ء یاغی
بمائے ستر گے جتہ لاگی
اے چترے کشیت جو بیلو ء کاگی
آ اگزر ہر انت من ء تووش آن
بیار چلیے کہ ما ء تو کشش آن
آ مسلمان ء نون چلیم داتہ
کشتہ ما ء نشنگن گوات ء
گو ہر انت ء کپتاں گزن ء بلیات ء
ماں شپے نیم ء کپتاں مایات ء
نان ء چار ہشکین پتا دیم داتہ

کھرتے سیرے کپتے یات ء
 بیا کہ گوشت ء ہے باگی سوگات ء
 انچولیزی بہ اسپ ء پنجشہ
 نشتاں مائاں مسیت کنج ء
 احت گلا مے گوں چوتڑے برنج ء
 اے قدیم انت من کھرتے پنج ء
 من نہ گو پھی نشتن چو منجا
 اے شپن گوازینت پہ دل برنج ء
 بے سپور ء من سرگرت ان ساپ ء
 ساہن (وتی) گڈی برتہ بہ آپ ء
 پہ مندہ ان شیرے جوڑ کرت دگبیرین
 مندہ ء گہار زھک ہر دو بے پیرین
 گہار زھکے جھست انت بلہ زورین
 نام نہ گرزیت ء نام کتہ میرین
 شعر تئی عبدالکریم دراج انت
 بس کہ بہیا الکہان بازار انت

۱۰۰ لیزی - بزبان برنج پلاو -
 ۱۰۰ چوتڑے - لاکوٹ -
 ۱۰۰ بہیا - بے جیا -

ناپائیدارین دنیا

الحمد لله ربی ایزدا
مال و منی سر پہ خدا
جملہ بہ بنت شالہ خدا
پیر زندہ بہ بنت ابیح من جُدا
حمد و ثنا پہ محمد ﷺ
چار یار گوں پاکین مرسد
(دگہ) کسے نہ مانیت انت ادا
عالم روان رد پہ رده
جو اینین جن و چکاں جُدا
نے شاہ مانیت نے گدا
کسے نہ زانت نیک و بد
بہنجو کہ فرعون — مرتد
کار ایچ نہ نیت بانگ و صدا
تحقیق نراں روت انت چدا
ایش انت منی سوج و بیان
پر عاقل و وانندگان

یا قوت لعل آنت تو بزان
 کمر بزم پہ کمر نہہ بوت گوزان
 تاں مسرسل ہو پیغمبر ان
 اہل کتاب ہو کا پران
 دنیا ہما جاہ ہا گران
 کسے نہ بار تے گوں سران
 دنیا گوں شرمین شہمتان
 حارا فریب ہا جلتہ
 (مئے) عمر گوں گناہاں ہلتہ
 ایج مئے گناہاں صد امان
 لرزت زمین ہا آزمان
 شداد و شوین بے سبیل
 بہشتے جوڑ کورت پہ دلیل
 چوں بے مراد کرت انت عنراہیل

تاریکیں قبر

او منی دل تو پر چیا چوشے
 گہہ گنو کے ء گا ہے تو ہوشے
 گا ہے پر علم ء زایدی جوشے
 گا ہے پر کفر ء کافری نوشے
 گہہ کنے تو بہ ء گہے پروشے
 گا ہے تازی ء گا ہے خرگوشے
 چے کنین من کہ ایج من تو گیشے
 دل بگر شکر ایج حی ء سبحان ء
 کلین اعضا تئی کمرت انت فرمان ء
 تاں سر ء گوش ء پوننر ء چمان ء
 پادے وات انت پہ گام ء میدان ء
 خدمت ء کرتے ہر دو دستان ء
 گوش کہ چو دورا ہشکن انت تران ء
 دم کتے کرتے ہر دو گرانزان ء
 چموت گند انت نورے ایمان ء
 دپ بیح بیت ء جالی پڈان ء
 گوشت ء وشی ء لقمہ ء نان ء

دل کتہہ کاریاں ولی بس کن
دنیا سائے کاراں بل، ہوس بس کن
نون پر قبر، نیمگامس کن
بل و تی پختی ء بدین تران ء
غسرق مکن و ترا دست شیطان ء
تودلا بیار نون آ بلا ہان ء
دوزخ ء زشتین مار ء زومان ء
تنک و تار یکین قبر ء کمران ء
ناگت ء یک روح نیٹ و رنت جان
روح بہ بیت توڑین یاں شپے سیاہ ء
دسرت و ت کشت آیح گس ء تاہ ء
دکیم پرا قبر ء جا ویدی جاہ ء
نیمگی راہ ء کلہے بند انت
کلہے ء تاہ ء چو منا شود انت
ماس منی بے وسین گہار مود انت
من نہ زانین کہ گریو نت یا حذنت
چو منا زور انت صبر ء ناصر ء
جلد ء اشتاپی - بر انت قبر ء
تنگو کین لحد ء پہ گھر پتا را
یار کن انت پاتھہ بنت پدا را ہی
جاہن خاکان انت رہن پہ بے گواہی

کس نہ دنت او دا گوں من امرہی
بس کن او عید و قبستی جاہ انت
تو شگ ء زور کہ روچت بیگاہ انت
مرک نہ زانت انت کہ پیر انت و زبانت
مرک ء زحم ء را ہر کج راہ انت
اسپرے نیست انت مطلب ساہ انت
کس ، نہ گوشخت دکہ عبد الکرم انت

وشش در شوم

دوشی دستگن در خواب ء
خوش لبزین پری گوناب ء
مہری پیچ دنت دل تاب ء
کپتہ دل منی ایج واب ء
ڈیہاں گشتگن دور ء دراج
بسیار دستگن شہر ء راج
جانی چہ ہر کس ء ہرتہ باج
بوتین گرمنا مال ء زور
کرتن جانی ء صہر ء تور
زرتن ء جتن پانزردہ دور

دورا دیستگن ملل پوش
 ارواح بدل آدر گوش
 چونامن جنین در دان جوش
 برتش طاقت و صبر و هوش
 دوست و یودن نرمن تران
 ”تنکین نندگ و زان په زان“
شاه و کرتگ انت چمن زیان

راست و دروگ

براساں گوشتگ انت چندے گال
دان ء ایش گوش انت درء لال
راست و دروگ ء تمثال —
کرت ایش و ت مان و ت کیل ء قال
فوج ایش پادرت انت کہ درحال
من نون میا بجنی ء کرت ء خیال
دروغ ء بازانت خیشن ء سیال
پوچ پیر سلاح ء کوپال
سامان ء تمام حسرت ء مال
راستی خوارت ء سک بدحال
دروغ ء پیش کتہ ہو ء حال
لٹ ایش کرتگ ات ملک ء مال
من دیست راست بیت پاد مال
دروغ ء کرتہ چو کم ء سیال
نیام کرتگن شنک ء طال
دکم راست ء پردگ بیت فی الحال

دروغ نگیش ترا کتره شور
 ہمراہ ء کتہ دزء چور
 چندی ناخدا سو گند خور
 راستی بوت غریب کزء کور
 عاجز بوتگ ات مثل ء مور
 دروغ ء بستگ انت ڈک ء ڈور
 راستی اشس چود پار کترہ
 دروغ نے نزدیک ء آرتہ
 دروغ نے لشکری برجاہ انت
 مردم بازاتنت خیر خواہیں
 پوج ء پادکتہ گمراہیں
 دزء کڈ اتنت دیم سیاہیں
 پٹ نے کپتگ ات سک پراہیں
 راست ء لشکری بیگواہ انت
 کند اتنت مال شمعے ء پراہیں
 من نون یک دلیل ء ٹاصینت
 دروگ چو ظالم ء نا جاہ انت
 گون انت نے جہان نے دراہیں
 مردیکہ بزانت دانا ٹیس
 (۷۱) جنگ ء بے مطلب ء انچائیں

(اے) دروغِ راست ملامت کا نیت
 جنگ و فتنہ و داوایت
 بسیار کر تگش جنگ و کوش
 راست و شکر اکت و پرورش
 چندے سنگتان و ایج پیش
 ایج ماسستگ انت سیال و خیش
 من کہ بوتگن راست و گون
 دائم کس نہ بیت ٹپ و خون
 کاران و بد عیس درستان شون
 آرامن یلہہ دین نون چون
 سرکار و کتہ من درخواست
 ہر دو احتگ انت دروغ و راست
 من گوشت و دل و نوین چہر
 دروغ و مجلس و بیتن سر
 بوتہ جسرگ و گفتگو
 حق و موجیس جبت و جو
 در اول بیان و یک رات
 ایج ہر دگان ثبوت اش چکات
 دروغ نون یک ہر جان ہٹات
 من گوشت کہ خبر نون کٹات

راست ء شادان ء پطرات
دروغ ء ناگمان ء سطات
ساری ء قسم وارت چطرات
راست ء ناحق ء نون لٹرات
سردار ء ہما کلیس میر -
دروغ ء تنبہ ء کرز ء تیر
شور بوت انت تہا میں بے پیر
کہ راست ء ماکنان نون دزگیر
ہنچو بے گناہ ء تقصیر -
راست ء ہر کدر کت تدبیر
پیر علم ء حدیث ء تفسیر
قصہ گوش نداشتت ء تقدیر
(پہ) راست ء جو طرش کت زنجیر
(زان ء) ہنچوش بوت خدائی تقدیر
من ہم پہ خدائی و است ء
ہنچو گون ائن گون راست ء
ناگہہ یک شپ ء کت ان شور
در کپت ان ایج اودا فل فود
بازیں قصہ بان دروغ ء سوچ
نیام ء گو "سنگ انت چندی روج

بہا لہتین امیر ء سردار
دروغ ء تنبہ ء تیر ء دار
یک جاگ ء خدا کھرت انت گار
پیرسی بوت دروغ بزرہ کار
بند بوت قتنہ آنی بازار
راستی ء پدااحت ء وار
شاہین مرکب ء بوتہ سوار
بخت ء طالع ء بوتہ یار
شکر کھرت ء خدا آئی کار
دروغ بوتہ غریب شرم ء سار
پیش ترزر تگ ء گراہیں بار
دلایت ء من حدیثاں تکرار
دروغ بیت انت ستر کہ نامدار
تحقیق آسر ء بیت انت خوار
رب ء وت کتہہ — التجار
لعنت پر دروغ ء صد بار -
ہر کس کہ بہ بیت دروغ ء یار
بیت انت در جہاں خوار ء زار
جاہ ء دوزخ ء گرمین نار

جا بیدار سچیت انت گدھار
بیلان توبہ ء صد ز نہار
کس نے بیت اگان تقویٰ دار
(پہ) ایما نائے اگان بیت انت کار
دروغ ء سچ مہہ بیت دوست یار
گشت ء عبد الکریم ء یار
راستی ء دروغ نے گفتار
نقل انت اے کتابی گوشس دار
بہ دروغ ء کس مکتنت انت اعتبار
منی پنت انت ء شمع اختیار

ہماری چند اہم تصبیحات

بلوچستان کی کہانی شاعروں کی زبانی - مرحوم میر گل خان نصیر ملک الشعراء

بلوچستان ماقبل تاریخ - ملک محمد سعید بلوچ

بلوچی گرامر (اردو میں) - آغا میر نصیر خان احمد زئی

بلوچی گرامر (انگریزی میں) - آغا میر نصیر خان احمد زئی

بلوچی عشقیہ شاعری - مرحوم میر گل خان نصیر ملک الشعراء

بلوچی رزمیہ شاعری - مرحوم میر گل خان نصیر ملک الشعراء

سانکل - غنی پرواز

اولس واجھی - غلام محمد شاہ ہوانی

تاریخ بلوچستان - لالہ ہتورام

پرنگ - مرحوم میر گل خان نصیر ملک الشعراء

گاریں گوہر - مرحوم ڈاکٹر محمد حیات مری

مکران و شعر - مولوی عبداللہ پیشینی و پربتگیس

زری لود - ملک دینار میر واطسی و شیرانی و پتر

سمتوبیلی مست - مسٹھا خان مری

گچین (کسمانک) - اشیر عبدالقادر شاہ ہوانی

ریکانی تل و ہلکے - مینرا احمد یادینی

بلوچی اردو بول چال - عزیز محمد بگٹی

بلوچی ایکسٹری، کونٹہ